

Fidesz – Magyar Polgári Szövetség

A **Fidesz – Magyar Polgári Szövetség** (rövidített nevén **Fidesz** vagy Fidesz–MPSZ) jobboldali populista,^{[1][11][12]} euroszeptikus,^{[1][13]} párt. Ifjúsági szervezete a Fidelitas. 2010 óta Magyarország vezető kormánypártja, szövetségben a Kereszténydemokrata Néppárttal.

Története

Fiatal Demokraták Szövetsége (1988–1995)

A pártot a Kádár-rendszerrel elégedetlen, abban szocializálódott és többségében valamilyen közéleti, politikai szerepet is vállaló személy alapította. Az új politikai szervezetet 37 radikális reformer, főiskolás-egyetemista fiatal hozta létre, az 1980-as évek végén.^{[14][15][16]}

A csoport magja az ELTE jogi karának egy ún. *szakkollégiuma* volt, melyet az egyetem fiatalabb, szabadabb légkörre váró oktatói hoztak létre, némileg az egykori NÉKOSZ-ra emlékeztető módon. Az intézmény a politikai gondolkodó Bibó István nevét vette fel. A fiatalok nagyobb szabadságra vágytak, így a kollégiumban szabadegyetemi jelleggel hallgattak kurzusokat, találkozókön vettek részt (ezek közül kiemelkedik az 1985-ös szarvasi tanácskozás). Végül úgy határoztak, hogy létre kell hozzanak egy szervezetet, amely az akkor egyeduralkodó KISZ ellensúlya lehet.

A szervezet megalakulására némi vitákat, egyeztetéseket követően 1988. március 30-án került sor a kollégium Ménesi úti épületének alagsorában. A név szintén vita tárgya volt, végül a Fiatal Demokraták Szövetsége (Fidesz)-titulusban állapodtak meg. Az alapítók különböző főiskolákról-egyetemekről érkező fiatalok voltak, de a társaság központi magját a „bibósok” alkották. Később ők vették át a vezető szerepet.

Elnöki poszt éveken át nem volt. Az elnöki teendőket eleinte egy hattagú szóvivői testület látta el. A hatóságok folyamatosan akadályozták működésüket, jogi úton is megpróbálták őket ellehetetleníteni, de sikertelenül. A szövetség tagsága folyamatosan növekedett. A vezetők közül kiemelkedett a radikálisabb Kövér László, aki pár évvel korábban diplomázott az egyetemen, a nála néhány évvel fiatalabb, szintén jogász Orbán Viktor, illetve a liberálisabb

Fidesz – Magyar Polgári Szövetség

Mottó: *Nekünk Magyarország az első!*

Adatok

Elnök Orbán Viktor

Alelnök Gál Kinga

Kósa Lajos

Kubátov Gábor

Németh Szilárd

Frakcióvezető Kocsis Máté

Országos Kövér László

Választmány

elnöke

Szóvivő Horváth László

Zsigó Róbert

Alapítva 1988. március 30.

Eredeti név Fiatal Demokraták Szövetsége

Székház 1089 Budapest, Visi Imre utca 6. (Polgárok Háza)

Ifjúsági tagozat Fidelitas

Tagok száma ▼ 35 000^[8] (2015)

nézeteket valló Fodor Gábor. Mind a négyen, ahogy az alapítók többsége is - kollégisták lévén - vidéki származásúak voltak, Kövér Pápán, Orbán Székesfehérváron, Fodor pedig Gyöngyösön született. Alapító társuk volt még a szintén „bibós” Áder János és Szájer József, valamint a közíró Bayer Zsolt is.

1988-tól az első szabad választásokig a magát „liberális, radikális és alternatív” erőként meghatározó generációs szövetség elképzeléseit olyan, a társadalmat megmozgató tüntetéseken ismertette, mint a Nagy Imréről megemlékező június 16-i, vagy az 1989. március 15-i megmozdulás, illetve a Bős-Nagymarosi vízlépcső elleni tiltakozások, emellett állást foglaltak a romániai falurombolás, illetve a kínai, Tienanmen téri események ellen. Az első esetben a rendőrség erőszakosan lépett fel. Több szervezőt, felszólalót is inzultáltak, többek közt Orbán Viktort, Mécs Imrét és Tamás Gáspár Miklóst.

Akadtt tehát dolguk a rendőrséggel és a bíróságon is, de a rendszer az ellenkező hatást érték el vele: a szervezet országszerte is egyre jelentősebbé vált, később párttá is alakultak. A Fidesz hármas önmeghatározása a jogállamiság, a parlamentáris demokrácia, a korruptiómentes politika, és a kulturális sokszínűség (pluralizmus) képviselését jelentette.

A rendszerváltás fontos eseménye volt az ún. nemzeti kerekasztal-tárgyalások, ahol a Fideszt két állandó résztvevő és egy helyettes jelenítette meg, méghozzá Orbán Viktor, Kövér László és Fodor Gábor.

1990-ben, az első szabad választáson a Fidesz átlépte a parlamentbe jutáshoz szükséges küszöböt, így képviselői bejutottak az Országgyűlésbe, és 22 fős frakciót alkotva parlamenti pártként folytatta tevékenységét. 1992-ben a pártot felvették a Liberális Internacionáléba.

Orbán Viktor és Kövér László kezdeményezésére a párt 1992-től – belső vitákat kiváltva – a konzervativizmus és a jobboldaliság felé fordult, működését centralizálta; az újonnan létrehozott elnöki pozícióba 1993-ban Orbán Viktort választotta a párt kongresszusa. Mindez a Fidesz liberális jellegének megőrzését szorgalmazó Fodor Gábor és társainak kiszorulását is jelentette.^[17] 1993-ban a párt e csoportja – Fodor Gábor vezetésével – kilépett a Fideszből, az országgyűlési képviselői mandátummal tagjai egyúttal lemondtak a párt listáján szerzett parlamenti mandátumokról. (A kilépőket a tagságból több mint kétszázan követték. Fodor és társai közül néhányan a következő választáson az SZDSZ színeiben jutottak ismét a parlamentbe.)

Fidesz – Magyar Polgári Párt (1995–2003)

Ideológia	Jelenlegi ideológiák: <u>populizmus</u> ^{[1][2]} <u>jobboldali populizmus</u> ^[3] <u>nemzeti konzervativizmus</u> <u>nacionalizmus</u> <u>antikommunizmus</u> <u>kereszténydemokrácia</u> <u>keresztény nacionalizmus</u> <u>újfeudalizmus</u> ^{[4][5]} <u>euroszepticismus</u> ^{[3][1]} <u>illiberalizmus</u> ^{[6][7]}
	Korábbi ideológiák: <u>liberalizmus</u> <u>liberális konzervativizmus</u>
Politikai elhelyezkedés	Jelenleg: <u>jobboldal</u> 2011 előtt: <u>balközép</u> <u>jobbközép</u> <u>centrista</u>
	Parlamenti jelenlét Európai parlamenti jelenlét
Parlamenti mandátumok	1990–jelenleg
	2004–jelenleg
Megyei közgyűlési mandátumok	116 / 199
	245 / 381
Európai parlamenti mandátumok	12 / 21
	Nemzetközi szövetségek
Európai párt	Közép Demokrata Internacionálé (IDC-CDI)
	Nemzetközi Demokrata Unió (IDU)
	Liberális Internacionálé (1992–2000)
	Európai Néppárt (2000–2021) ^[10]

A párt jobbra tolódott, és bár az MDF-kormány ellenzékeként óriási népszerűségnövekedést könyvelhetett el a parlamenti ciklus alatt, az 1994-es választáson csak 7,01%-os eredményt ért el.^[18] 1995-ben felvette a *Fidesz – Magyar Polgári Párt* nevet, és részben átvette a választáson komoly vereséget szenvedett *Magyar Demokrata Fórum* (MDF) helyét a politikai palettán.

1998-ban kormányra került az MDF-fel és a *Független Kiszgazda-, Földmunkás- és Polgári Párttal* koalícióban. A miniszterelnök *Orbán Viktor* lett.

2000 novemberében az *Európai Néppárt* tagja lett és egyidejűleg kilépett a *Liberális Internacionáléból*. 2000 decemberében az *Európai Demokrata Unió* tagjává vált.

A párt a 2002-es választáson az MDF-fel szövetségben, közös pártlistával indult. A Fidesz-MDF szövetség, bár képviselőcsoportjai együttes létszámát 165-ről 188-ra növelte, ellenzékbe került. A választási vereséget követően *Orbán Viktor* figyelmét egy konzervatív tömegmozgalom, a *polgári körök* létrehozására fordította és csak a 2002. októberi önkormányzati választáson elszenvedett vereség után tért vissza a pártelnöki posztra. Az MDF-nek a közös listán parlamentbe jutott tagjai önálló országgyűlési frakciót alakítottak, melynek nagyobbik része a ciklus közben *Lakitelek Munkacsoport* néven kivált az MDF-ből és *Nemzeti Fórum* szervezetet megalkotva a Fidesz frakciójához csatlakozott.

Fidesz – Magyar Polgári Szövetség (2003–)

2003-ban a párt más konzervatív–jobboldali pártok és szervezetek bevonásával szövetséggé alakult, és nevét *Fidesz – Magyar Polgári Szövetségre* változtatta. A szövetség új alapszabálya tovább központosította a párt működését, minden személyi döntést a mindenkori elnök kezébe adva. A pártkongresszuson ismét *Orbán Viktort* választották elnökké.

A párt a jóléti ígéretekkel, a választókat közvetlenül megszólító akciókkal (*nemzeti petíció* (2004), *nemzeti konzultáció* (2005), illetve a korábban a baloldalhoz kötődő közszereplők megnyerésével (*Pozsgay Imre*, *Szűrös Mátyás*) igyekezett bővíteni bázisát.

A Fidesz 2004-ben támogatta a *Munkáspárt* és a *Magyarok Világszövetsége* eredménytelenül zárult népszavazási kezdeményezését a kettős állampolgárságról és a kórház-privatizációról.

A 2006-os országgyűlési választáson a *Kereszténydemokrata Néppárttal* (KDNP) közös pártlistán indult. A szövetség ugyanannyi (164) parlamenti mandátumot szerzett, mint 2002-ben a Fidesz az MDF nélkül. 2006. május 4-én az önálló frakciót alakító KDNP-vel a párt „Magyar Szolidaritás Szövetsége” néven frakciószövetséget hozott létre, melynek elnökévé *Orbán Viktort*, társelnökévé *Semjén Zsoltot*, a KDNP elnökét választották. (A Fidesz frakciója 141, a KDNP-é 23, a frakciószövetség együttesen 164 tagot számlált.)

	Függetlenek (2021–jelenleg)
EP-frakció	Európai Néppárt (2004–2021) ^[9]
	Függetlenek (2021–jelenleg)
Hivatalos színei	<div><div> </div><div> </div><div> </div></div> narancssárga

Magyarország politikai élete

Weboldala (https://fidesz.hu)

A Wikimédia Commons tartalmaz

Fidesz – Magyar Polgári

Szövetség témájú médiaállományokat.

Névváltozatok

Időszak **Név**

1988–	Fiatal Demokraták
1995	Szövetsége
1995–	Fidesz – Magyar Polgári Párt
2003	Fidesz – Magyar Polgári Szövetség
2003–	Fidesz – Magyar Polgári Szövetség

A Fidesz *Lendvay utcai* székháza

Az őszödi beszéd nyilvánosságra kerülése után, 2006. október 9-én Navracsics Tibor és Semjén Zsolt bejelentette, hogy a Fidesz és a KDNP frakció minden alkalommal kivonul az ülésteremből, ha Gyurcsány Ferenc napirend előtt felszólal az Országgyűlésben. Ilyenkor csak a frakcióvezetők képviselik a két képviselőcsoportot.^[19] 2008 tavaszán a párt kezdeményezésére népszavazást tartottak Magyarországon a vizitdíj, a tandíj és a kórházi napidíj kérdéséről. Mindhárom díj esetében az érvényesen szavazók több mint 80%-a támogatta annak eltörlését. A Fidesz értelmezése szerint az emberek a népszavazáson a kormányról is ítéletet mondtak, ezért a párt előrehozott választást sürgetett. A 2009-ben bekövetkezett miniszterelnök-váltás során és azt követően is fenntartották álláspontjukat, és világossá tették, hogy nem támogatják az MSZP által életre hívott Bajnai-kormány válságkezelő munkáját. Az ez évi európai parlamenti választáson a szavazatok 56,36%-át nyerte el a Fidesz–KDNP.

A Fidesz székháza 2003-tól 2011-ig (Budapest, VIII. ker., Szentkirályi u. 18.)

2010-től

A 2010-es országgyűlési választáson a Fidesz–KDNP pártszövetség a szavazatok 52,73 százalékával 263 parlamenti mandátumot, ezzel kétharmados többséget szerzett, ismét Orbán Viktor alakított kormányt. A párt parlamenti frakcióvezetőjének tisztségében Navracsics Tibort Lázár János hódmezővásárhelyi polgármester váltotta fel. 2010 júniusában a párt európai parlamenti képviselőjét, Schmitt Pált választotta köztársasági elnökké az új parlament a Fidesz által 2005-ben támogatott Sólyom László helyett. Ebben a parlamenti ciklusban a párt, a hatalmas parlamenti erővel a háta mögött, élt egy új alkotmány megalkotásának lehetőségével és számos kritika és az ellenzék bojkottja ellenére létrehozta Magyarország új alaptörvényét, amelyet Schmitt Pál köztársasági elnök 2011. április 25-én írt alá. 2012-ben Schmitt Pált Áder János követte a köztársasági elnöki székben.

A 2014-es országgyűlési választás megint a Fidesz-KDNP pártszövetség győelmét hozta, egyúttal ismételten kétharmados többséget szerzett. Ezzel Wekerle Sándor és Nagy Imre mellett Orbán Viktor lett a harmadik magyar kormányfő, aki harmadszor is kormányt alakíthatott. A 2014-es európai parlamenti választás és a 2014-es önkormányzati választás szintén a Fidesz-KDNP győelmét hozta.

2015 nyarán az európai bevándorlás kérdése bekerült a magyar és a külföldi közéleti viták középpontjába, amelynek kezelésére számos megoldási javaslat merült fel. A Fidesz-KDNP a migrációt negatív folyamatnak tekinti.

A 2017 novemberében tartott tisztújító kongresszuson az elnökségben Novák Katalin került alelnökként, az Európai Számvevőszéknél tisztséget vállaló Pelczné Gáll Ildikó helyére. Orbán Viktort újabb két évre elnökének választotta a párt.^[20] A 2018-as országgyűlési választás újból a Fidesz-KDNP pártszövetség győelmét hozta. A koalíció a Parlamentben ismételten kétharmados többséget szerzett. Orbán Viktor ezzel az első magyar kormányfő, aki negyedszerre is kormányt alakíthatott.

A 2019-es európai parlamenti választáson a szavazatok nem egészen 53%-ával a mandátumok 62%-át (13 helyet) szerezte meg.

2021. március 3-án a Fidesz bejelentette, hogy ki fog lépni az Európai Néppárt frakciójából,^[21] 2021. március 18-án Novák Katalin bejelentette, hogy a Fidesz kilépett az Európai Néppártból.^[22] Azóta függetlenként politizálnak az Európai Unió parlamentjében.

2022. szeptember 22-én Navracsics Tibor bejelentette, hogy átül a KDNP frakciójába, ezzel a KDNP-nek 19 mandátuma lett az országgyűlésben.^[23]

Szervezeti felépítése

Elnökei

A Fidesz elnökei				
Kép	Név	Hivatal kezdete	Hivatal vége	Forrás
	kollektív elnökség (szóvivői testület, majd országos választmány)	1988. március 30.	1993. április 18.	
	<u>Orbán Viktor</u>	1993. április 18.	2000. január 29.	
	<u>Kövér László</u>	2000. január 29.	2001. május 6.	
	<u>Pokorni Zoltán</u>	2001. május 6.	2002. július 3.	
	<u>Áder János</u> (ügyvezető elnök)	2002. július 3.	2003. május 17.	
	<u>Orbán Viktor</u>	2003. május 17.	hivatalban	^[24]

Választási eredményei

Országgyűlési választások

Választás	Szavazatok száma (I. forduló)	Szavazatok aránya (I. forduló)	Szavazatok száma (II. forduló) ^[25]	Szavazatok aránya (II. forduló)	Mandátumok száma	Mandátumok aránya	Parlamenti szerepe
1990-es	439 481	8,95%	63 064 ¹	1,85% ¹	21 / 386	5,44%	ellenzék
1994-es	379 295	7,02%	29 391 ¹	0,69% ¹	20 / 386	5,18%	ellenzék
1998-as	1 263 522	28,18%	187 609	38,80%	148 / 386	38,34%	kormánypárt
2002-es ²	2 306 763	41,07%	2 196 524	49,97%	164 / 386	42,49% ²	ellenzék

2006-os ³	2 272 979	42,03%	1 511 176	46,65%	141 / 386	36,53% ³	ellenzék
2010-es ⁴	2 706 292	52,73%	620 138	53,81%	227 / 386	58,80% ⁴	kormánypárt
2014-es ⁵	2 264 780	45,04%	–	–	117 / 199	58,79% ⁵	kormánypárt
2018-as ⁶	2 824 647	49,60%	–	–	117 / 199	58,79% ⁶	kormánypárt
2022-es ⁷	3 060 706	54,13%	–	–	117 / 199	58,79% ⁷	kormánypárt

¹: Jelentős számú visszalépés folytán más pártok javára

²: Az MDF és a Fidesz közös listán indult, saját jelöltjeik nem voltak. 164 képviselő Fidesz–MDF, 24 MDF–Fidesz színekben jutott be, összesen 188 (48,71%).

³: A KDNP és a Fidesz közös listán indult, saját jelöltjeik nem voltak. A választás után az eredeti tervektől eltérően önálló, 23 tagú KDNP frakció alakult.

⁴: A KDNP és a Fidesz közös listán indult, saját jelöltjeik nem voltak. A választás után önálló, 36 tagú KDNP frakció alakult.

⁵: A KDNP és a Fidesz közös listán indult, saját jelöltjeik nem voltak. A választás után önálló, 16 tagú KDNP frakció alakult.

⁶: A KDNP és a Fidesz közös listán indult, saját jelöltjeik nem voltak. A választás után önálló, 16 tagú KDNP frakció alakult.

⁷: A KDNP és a Fidesz közös listán indult, saját jelöltjeik nem voltak. A választás után önálló, 18 tagú KDNP frakció alakult.

Önkormányzati választások

- 1990: 792 képviselő, 33 polgármester
- 1994: önállóan 284, koalícióban 370 mandátum; 30 polgármester
- 1998: közel 2000 képviselő, 189 polgármester
- 2002: 123 polgármester (önálló és közös jelölt együtt)
- 2006: önállóan 82, közös jelöltekkel együtt 237 polgármester; önállóan 984, közös jelöltekkel együtt több mint 3000 képviselő
- 2010: Az összes megyei közgyűlésben többség; 22 megyei jogú város polgármesteri tisztsége (a 23-ból); budapesti közgyűlésben: főpolgármester (Tarlós István), 17 mandátum
- 2014: Az összes megyei közgyűlésben többség; 20 megyei jogú város polgármesteri tisztsége (a 23-ból); budapesti közgyűlésben: főpolgármester (Tarlós István), 17 polgármester, 2 kompenzációs listáról

- 2019: Az összes megyei közgyűlésben többség; 13 megyei jogú város polgármesteri tisztsége (a 23-ból); budapesti közgyűlésben: 7 polgármester, 6 kompenzációs listáról

Európai parlamenti választások

A párt plakátja a 2009-es európai parlamenti választásra Makón

Választás	Szavazatok száma	Szavazatok aránya	Mandátumok száma	Európai parlamenti csoport	Európai parlamenti alcsoport
2004-es	1 457 750	47,40%	12/24	Európai Néppárt (Kereszténydemokraták) (EPP)	Európai Néppárt (EPP)
2009-es ¹	1 632 309	56,36%	14/22		
2014-es ¹	1 193 991	51,48%	12/21		
2019-es ¹	1 824 220	52,56%	13/21		

¹ - A KDNP-vel közös listán

Kritikák

A politikai elhelyezkedéséről

A párt 2010-es hatalomba visszatérése óta a kritikusai szerint a párt fokozatosan a jobboldali alapállásból a „szélsőjobboldal felé tolódott”, amely eltolódást a „szélsőséges bevándorlásellenes kampányai”, a „demokrácia elemeinek fokozatos lebontása”, valamint „nemzeti” politika jellemez. A Tusk-nyomán 2014-ben kifejtett „illiberális demokrácia” megvalósítása miatt néhányan szélsőjobboldalinak tartják.^{[26][27][28][29]} Ezzel szemben Orbán Viktor szerint „az illiberális demokrácia az, amikor nem a liberálisok nyernek.”^[30]

A gazdaságpolitikájáról

Gyakori kritika, hogy a párt a cél elérése érdekében jogszabály-módosításokkal átrendezte a tulajdonviszonyokat, amelynek eszközeként a pártközeli gazdasági érdekcsoport számára testreszabott törvényeket fogadtak el, és célzott támogatásokat nyújtottak az Orbán-kormányhoz közelálló üzleti körök számára. Egyes esetekben szektorális különadókat (pl reklámadó) vezettek be azért, hogy a fideszes üzleti és politikai csoportok számára versenyelőnyt nyújtsanak.^[31] Az angol nyelvű szakirodalom ezt a nepotista jelenséget „crony capitalism” névvel illeti, melynek lényege, hogy az állam, a szabályozói hatalmával visszaélve, mások tulajdonát nem közérdekből, hanem magánszemélyek javára korlátozza vagy kisajátítja és a barátai kezére játssza. Magyarul ezt haveri kapitalizmusnak nevezik.^{[32][33][34]}

Az ellenzék jellemzően az alább felsorolt intézkedéseket nevezi mutyinak (korrupció):

- Trafikok bérbeadása (a dohányárusítás állami koncessziókhöz kötése, és a koncessziók politikai szempontok szerinti irányított kiosztása)^{[35][36]}
- Állami földek haszonbérletbe adása, majd eladása (az EU-s támogatások minden hozzáadott munka nélkül a bérleti díjat jelentősen meghaladó bevételeket biztosítanak, különösen a nagy

területtel rendelkezők számára)^[37]

- Irányított közbeszerzések rendszere (a közbeszerzési pályázatoknak az előre kiszemelt cégre testre szabottan történő kiírása, illetve más pályázók menet közbeni kizárása)^[38]
- "Nemzeti" bankhálózat kialakítása (a külföldi tulajdonú bankok fokozatos kiszorítása)^[39]
- A szerencsejáték piac átrendezése (a Fidesz által betiltott kaszinók, játékgépek baráti kezekben való újraengedélyezése, az online szerencsejáték-piac átjátszása Andy Vajna kormánybiztosnak)^[40]
- Hazai élelmiszerláncok diszkriminatív támogatása (külföldi láncok kiszorítása, a CBA helyzetbe hozása)^{[41][42]}
- A gázüzlet hasznának lefölözése (Offshore hátterű cég közbeiktatásával a milliárdos haszon lefölözése)^{[43][44]}
- Letelepdedési államkötvényeken szerzett hasznok (a kötvényt értékesítő cégek egyetlen szerepe a 30%-os haszonkulcs szerinti nyereség)^[45]
- Közvilágítási tenderek személyre szabása (egyetlen cégre szabott közbeszerzési pályázat)^[46]
- A TAO-pénzek becsatornázása a Fidesz-közeli támogatható szervezetekhez^[47]

Források

1. Vokskabin: Fidesz – Magyar Polgári Szövetség (<https://www.vokskabin.hu/hu/PartyPresentaion/Fidesz>)
2. Bieling, Hans-Jürgen. Uneven development and 'European crisis constitutionalism', or the reasons for and conditions of a 'passive revolution in trouble', *Asymmetric Crisis in Europe and Possible Futures: Critical Political Economy and Post-Keynesian Perspectives*. Routledge, 110. o. (2015). ISBN 978-1-317-65298-4
3. Bíró András, Boros Tamás, Varga Áron: *Euroszepticismus Magyarországon* (<https://web.archive.org/web/20150906103039/http://www.policysolutions.hu/userfiles/elemzesek/Euroszepticismus%20Magyarorsz%C3%A1gon.pdf>) (magyar nyelven). *Policy Solutions*. [2015. szeptember 6-i dátummal az eredetiből (<http://www.policysolutions.hu/userfiles/elemzesek/Euroszepticismus%20Magyarorsz%C3%A1gon.pdf>) archiválva]. (Hozzáférés: 2021. november 4.)
4. Fekete, Liz (2016. április 1.). „Hungary: power, punishment and the ‘Christian-national idea’” (<http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0306396815624607>) (angol nyelven). *Race & Class* **57** (4), 39–53. o. DOI:10.1177/0306396815624607 (<https://dx.doi.org/10.1177/0306396815624607>). ISSN 0306-3968 (<https://worldcat.org/issn/0306-3968>).
5. *Religion and Neo-Nationalism in Europe*. (<https://www.nomos-elibrary.de/index.php?doi=10.5771/9783748905059>) 2020. ISBN 978-3-7489-0505-9 Hozzáférés: 2023. január 19.
6. Barber, Tony. „Trust in Europe's illiberal governments grows” (<https://www.ft.com/content/00aa60ee-cbaa-11e8-b276-b9069bde0956>)”, *Financial Times*, 2018. október 9. (Hozzáférés: 2020. január 10.)
7. Foster, Peter. „A 'climate of fear': Hungary, inside a dying democracy propped up by the EU” (<https://www.telegraph.co.uk/news/2019/05/29/climate-fear-hungary-inside-dying-democracy-propped-eu/>)”, *The Telegraph*, 2019. május 29. (Hozzáférés: 2021. január 10.)
8. *Te párttag vagy? Ez ma már elég ciki!* (<https://www.blikk.hu/aktualis/politika/te-parttag-vagy-ez-ma-mar-eleg-ciki/76pk2w6.amp>)
9. Bíró Marianna, Iván András – A Fidesz azonnal távozik az Európai Néppárt frakciójából (<https://telex.hu/kulfold/2021/03/03/fidesz-europai-neppart-epp-kilepes-frakcio-orban-weber-szabalyzat-modositas>) (telex.hu, 2021.03.03.)
10. A Fidesz kilépett az Európai Néppártból (<https://www.origo.hu/itthon/20210318-fidez-neppart-kilepes.html>) - origo.hu, 2021.03.18.
11. Right-Wing Populism in Central Europe: Hungarian Case (Fidesz, Jobbik) (<https://www.redalyc.org/journal/279/27965040037/27965040037.pdf>)
12. Cambridge University Press: Populist Democracies: Post-Authoritarian Greece and Post-Communist Hungary (<https://www.cambridge.org/core/journals/government-and-opposition/article/populist-democracies-postauthoritarian-greece-and-postcommunist-hungary/C25A68B6B8AD01966AD8C3E6488E7BC7>)
13. *Euroscepticism in Hungary* (<https://ecpr.eu/Events/Event/PaperDetails/41113>). *European Consortium for Political Research (ECPR)*. (Hozzáférés: 2021. október 26.)

14. *A Fidesz fogantatása* (<http://nol.hu/archivum/archiv-383598-196356>). nol.hu/archivum. (Hozzáférés: 2022. február 7.)
15. *Mi lett a 37 Fidesz-alapítóból?* (https://index.hu/belfold/2018/03/29/fidesz_alapitas_bibo_rajk_szakkolegium_alapitok_alapito_nyilatkozat_alairok/). index.hu, 2018. március 29. (Hozzáférés: 2022. február 7.)
16. *Fidesz - dokumentumok* (http://www.rev.hu/reimages/content/magyar_fuzetek/1920/magyar_fuzetek1920_fidesz.pdf). rev.hu. (Hozzáférés: 2022. február 7.)
17. A folyamat részleteiről ld. például Petőcz György: *Csak a narancs volt* (Irodalom Kft., 2001) ISBN 9630088762
18. A korábbi választások eredményei (<http://www.origo.hu/itthon/20020103korabbi.html>)
19. A Fidesz és a KDNP kivonul, ha Gyurcsány szerepel a parlamentben (<http://fidesz.hu/index.php?Cikk=65258>) (2006. október 9.)
20. Orbán Viktor: A Fidesz már ma is készen áll a választásokra (<http://www.origo.hu/itthon/20171112-orban-viktor-fidesz-kongresszus.html>) (origo.hu, Hozzáférés: 2017.11.12)
21. Nótin Tamás, Buzna Viktor: *Megszületett a döntés: kilép a Fidesz az Európai Néppárt frakciójából* (<https://index.hu/belfold/2021/03/03/megszuletett-a-dontes-kilep-a-fidesz-az-europai-neppart-frakciojabol/>). index.hu, 2021. március 3.
22. A Fidesz kilépett az Európai Néppártból (<https://www.portfolio.hu/gazdasag/20210318/a-fidesz-kilepett-az-europai-neppartbol-474778>). Portfolio.hu, 2021. március 18.
23. <https://www.origo.hu/itthon/20220922-navracsicstibor-atult-a-kdnp-frakciojaba.html>
24. <https://index.hu/belfold/2021/11/14/fidesz-tisztujito-kongresszus/>
25. 2014-es választásokról már nincs második forduló.
26. Cas Mudde: *The Hungary PM made a ‘rivers of blood’ speech ... and no one cares* (<https://www.theguardian.com/commentisfree/2015/jul/30/viktor-orban-fidesz-hungary-prime-minister-europe-neo-nazi>) (angol nyelven). The Guardian, 2015. július 30. (Hozzáférés: 2017. április 28.)
27. John Abromeit, York Norman, Gary Marotta, Bridget Maria Chesterton és mások. *Transformations of Populism in Europe and the Americas: History and Recent Tendencies* (angol nyelven). Bloomsbury, 359. o. (2016). ISBN 978-1-4742-2521-2
28. Britta Schellenberg: *Rechtspopulismus im europäischen Vergleich – Kernelemente und Unterschiede* (<http://www.bpb.de/politik/extremismus/rechtspopulismus/240093/rechtspopulismus-im-europaeischen-vergleich-kernelemente-und-unterschiede>) (német nyelven). Bundeszentrale für Politische Bildung, 2017. január 10. (Hozzáférés: 2017. április 28.)
29. CORENTIN LÉOTARD: *Hongrie : Viktor Orbán, à droite toute!* (<http://www.lalibre.be/actu/international/hongrie-viktor-orban-a-droite-toute-554398bc3570fde9b301ac04>) (francia nyelven). LaLibre.be, 2015. május 3. (Hozzáférés: 2017. április 28.)
30. Egészen rövid magyarázattal állt elő nagy vihart kavart kijelentése kapcsán a miniszterelnök, hvg.hu (http://hvg.hu/itthon/20170426_Orban_megmagyarazta_az_illiberális_demokraciat), 2017. április 26.
31. *Fidesz-klientúra kiépítése: gőzerővel* (<https://web.archive.org/web/20160216140707/http://nepszava.hu/articles/article.php?id=528566>). Népszava, 2012. március 8. [2016. február 16-i dátummal az eredetiből (<http://nepszava.hu/articles/article.php?id=528566>) archiválva]. (Hozzáférés: 2016. február 9.)
32. *Az Alkotmánybíróság szerint nem sérti az Alaptörvényt a haveri kapitalizmus* (<http://transparency.atlatszo.hu/2014/07/25/az-alkotmanybirosag-szerint-nem-serti-az-alaptorvenyt-a-haveri-kapitalizmus/>). Transparency International, 2014. július 25. (Hozzáférés: 2016. február 8.)
33. *Wahlkampf in Ungarn: Orbáns Clan plündert die Staatskassen* (<http://www.spiegel.de/politik/ausland/ungarn-ministerpraesident-orban-und-sein-clan-a-959798.html#ref=rss>) (német nyelven). Spiegel Online, 2014. április 2. (Hozzáférés: 2016. február 9.)
34. Herczegh Márk: *Spiegel: Orbán politikájának haszonélvezője a felső 10 százalék, „a Fidesz-klientúra maga”* (<http://444.hu/2014/04/02/spiegel-orban-politikajanak-haszonelvezoe-a-felső-10-szazalek-a-fidesz-klientura-maga/>). 444.hu, 2014. április 2. (Hozzáférés: 2016. február 9.)
35. *Egyéves lettél, trafikmutyi, te drága!* (<http://nol.hu/gazdasag/egy-eves-a-trafikmutyi-1471457>). nol.hu, 2014. július 1. (Hozzáférés: 2022. május 25.)
36. *Trafikmutyi: idegenek, képviselők és haverok sora* (https://hvg.hu/gazdasag/20130425_Trafikmutyi_idegenek_kepviselok_polgarmes). hvg.hu, 2013. április 25. (Hozzáférés: 2022. május 25.)

37. *A New York Times után az Euronews is utánajárt a termőföldmutyinak Magyarországon* (<https://atlatszo.hu/kozpenz/2020/01/17/a-new-york-times-utan-az-euronews-is-utanajart-a-termofoldmutyinak-magyarorszagon/>). Átlátszó.hu, 2020. január 17. (Hozzáférés: 2022. május 25.)
38. *„Nem megoldás cinkosként asszisztálni a fideszes mutyikhoz” – volt polgármesterek nyílt levele önkormányzati döntéshozókhoz* (<https://atlatszo.hu/kozugy/2021/10/20/nem-megoldas-cinkoskent-asszisztalni-a-fideszes-mutyikhoz-volt-polgarmesterek-nyilt-levele-onkormanyzati-donteshozokhoz/>). Átlátszó.hu, 2021. október 20. (Hozzáférés: 2022. május 25.)
39. *Bankmutyi? Szakértők szerint homályosak a kormányzat szándékai* (<https://www.atv.hu/belfold/20130911/bankmutyi-szakertok-szerint-homalyosak-a-kormanyzat-szandekai>). atv.hu, 2013. szeptember 12. (Hozzáférés: 2022. május 25.)
40. *A szerencsejáték forgandó: A NER-kedvencek mellett a multiknak is kénytelenek lapot osztani* (https://hvg.hu/360/202217_online_szerencsejatek_megsem_karos_azunibet_es_afidesz_tetre_tetthelyre_befutura). hvg.hu, 2022. május 3. (Hozzáférés: 2022. május 25.)
41. *Hiába hatályos az élelmiszermentésről szóló törvény, senki nem tud semmit arról, hogy is lehet betartani* (https://hvg.hu/zhvg/20220203_elelmiszermentes_elelmiszerpazarlas_elleni_torveny_elelmiszerlancok_orzagos_kereskedelmi_szovetseg). hvg.hu, 2022. február 3. (Hozzáférés: 2022. május 25.)
42. *Több sebből vérzik az élelmiszer-pazarlás elleni törvényjavaslat* (https://adozona.hu/2022_2_es_adovaltozasok/Tobb_sebbol_verzik_az_elelmiszerpazarlas_el_IGU1FL). adozone.hu, 2021. december 24. (Hozzáférés: 2022. május 25.)
43. *Gázmutyi – az állami MVM helyett a MET tollasodhatott* (<https://24.hu/fn/gazdasag/2015/06/22/gazmutyi-az-allami-mvm-helyett-a-met-tollasodhatott/>). 24.hu, 2015. június 22. (Hozzáférés: 2022. május 25.)
44. *Gázmutyi miatt hiányos a gáztartalék?* (<https://24.hu/belfold/2014/09/12/gazmutyi-miatt-hianyos-a-gasztartalek/>). 24.hu, 2014. szeptember 12. (Hozzáférés: 2022. május 25.)
45. *Letelepedési kötvény: a „jó bevándorlók” pénzt hoznak az offshore-konyhára* (<https://atlatszo.hu/kozugy/2015/06/09/letelepedesi-kotveny-a-jo-bevandorlok-penzt-hoznak-az-offshore-konyhara/>). Átlátszó.hu, 2015. június 19. (Hozzáférés: 2022. május 25.)
46. *Végre nyilvános az Elios-ügyről szóló OLAF-jelentés, bár Tiborcz István és az Elios nevét kitakarták benne* (<https://atlatszo.hu/kozpenz/2022/02/04/vegre-nyilvanos-az-elios-ugyrol-szolo-olaf-jelentes-bar-tiborcz-istvan-es-az-elios-nevet-kitakartak-benne/>). Átlátszó.hu, 2022. február 7. (Hozzáférés: 2022. május 25.)
47. *Fidesz-közei, állami, és multinacionális cégek öntik a TAO-pénzt a kormány kedvenc futballklubjaiba – itt vannak a nevek és a számok* (<https://atlatszo.hu/kozpenz/2018/07/18/fidesz-kozei-allami-es-multinacionalis-cegek-ontik-a-tao-penzt-a-kormany-kedvenc-futballklubjaiba-itt-vannak-a-nevek-es-a-szamo>). Átlátszó.hu, 2018. július 18. (Hozzáférés: 2022. május 25.)

További információk

- *Pétervári Zsolt - Mitől sziklaszilárd az orbánizmus?* (<https://piacesprofit.hu/cikkek/tarsadalom/mitol-sziklaszilard-az-orbanizmus.html>) (Piac & Profit, 2023.08.04.)
- *Erős Magyarország* (https://web.archive.org/web/20090306142014/http://jovonk.hu/FideszP2007_HU.pdf), a Fidesz 2009-es programja (magyar)
- *Igen, Magyarország többre képes!* (https://web.archive.org/web/20090611195729/http://fidesz.hu/download/program2009_magyar.pdf) a Fidesz 2009-es európai választási programja (magyar)
- *A párt történetéről* szóló cikksorozat (1. rész) (<http://nol.hu/archivum/archiv-6401-2430>)
- *Részletek a Fidesz 20. születésnapjára készült dokumentumfilmből* (https://index.hu/video/2008/09/22/itt_a_barna_veszely_elkeszult_a_fidesz_propagandafilme#)
- *Beleöregedtek a hatalomba* (https://index.hu/nagykep/2013/03/30/beleoregedtek_a_hatalomba/) Index, 2013. március 30.

A Wikihírek -hez kapcsolódó Politika portál:

- 2010. március 3.: Társi: Vezet a Fidesz, kapaszkodik az LMP

- **30 éves a rendszerváltás-sorozat, számos fontos információval** (<https://www.youtube.com/watch?v=yYI9-eDXDw0>)
-

A lap eredeti címe: „https://hu.wikipedia.org/w/index.php?title=Fidesz_-_Magyar_Polgári_Szövetség&oldid=27142859”

▪